

**МИНИСТЕРСТВО ЗА ОБРАЗОВАНИЕ И НАУКА
БИРО ЗА РАЗВОЈ НА ОБРАЗОВАНИЕТО
ПРОГРАМА ЗА РЕФОРМА НА СРЕДНОТО СТРУЧНО
ОБРАЗОВАНИЕ И ОБУКА ВО РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА**

НАСТАВНА ПРОГРАМА ПО
ПРАКТИЧНА НАСТАВА

за III година

ЗЕМЈОДЕЛСКО-ВЕТЕРИНАРНА СТРУКА
ветеринарен техничар

Скопје, мај 2001 година

1. ИДЕНТИФИКАЦИОНИ ПОДАТОЦИ

1.1. Назив на наставниот предмет: ПРАКТИЧНА НАСТАВА

1.2 Образовен профил и група струки

1.2.1. Образовен профил: Ветеринарен техничар

1.2.2. Група струки: Земјоделско- ветеринарна

1.3. Диференцијација на наставниот предмет

1.3.1. Практична обука

1.4. Година на изучување на наставниот предмет

1.4.1. Трета година

1.5. Број на часови на наставниот предмет

1.5.1. Број на часови неделно: 7 часа

1.5.2. Број на часови годишно: 252 часа

1.6. Статус на наставниот предмет

1.6.1. Задолжителен

2. ЦЕЛИ НА НАСТАВНИОТ ПРЕДМЕТ

На крајот од образовниот процес ученикот треба:

- да ги применува основните принципи на пато- анатомскиот преглед;
- да отвора историја на болеста;
- да ги применува основните постапки на клиничкиот преглед;
- да препознава еструс и некои знаци на бременост;
- да негува гравидно животно и младенчиња;
- да се грижи за хигиената на вимето и молзењето;
- да зема мостри на млеко за маститис- тест;
- да аплицира лекови, дијагностички средства;
- да подготвува средства и инструменти за вештачко осеменување;
- да ги применува основните принципи на зоохигиената;
- да користи стручна терминологија.
- да развива ставови спрема тимска работа и да соработува.

3. ПОТРЕБНИ ПРЕТХОДНИ ЗНАЕЊА

За успешно совладување на зацртаните цели потребни се предзнаења од предметите, физиологија, фармакологија, патологија и микробиологија, практична настава, предмети карактеристични за образовниот профил, изучувани во прва и втора година и заедничките предмети за одделна струка анатомија, хигиена и здравствено воспитување и основи на земјоделие и ветерина.

4. ОБРАЗОВЕН ПРОЦЕС

4.1. Структурирање на содржините за учење

Тематски целини	Број на часови	Конкретни цели	Дидактички насоки	Корелација меѓу темат целини и меѓу предмет
1. Основи на патологија и патоморфологија	12	Ученикот: - да ги покажува инструментите кои се користат при обдукција; - да ги запазува заштитните мерки при обдукција; - да помага при вршење обдукција на ветеринарен лекар; - да врши чистење, миење и стерилизација на приборот, инструментите и местото за вршење обдукција; - да ја познава постапката за изработка на пато-анатомски компоти.	Наставникот: - ја објаснува обдукцијата како дијагностичка постапка; - посочува мерки за заштита при изведување на обдукција; - ги покажува инструментите за обдукција; - дава инструкции.	- микробиологија и патологија;

<p>2. Болести кај добитокот и нивно откривање, лечење и сузбивање</p>	<p>80</p>	<ul style="list-style-type: none"> - да го препознава изгледот и однесувањето на болното животно; - да ја познава постапката за идентификација на болно животно, отворање на историја на болеста, земање анамнеза и мерење на тријас; - да дава помош на болно животно; - да применува техники на апликација на лекови, вакцини, сесуми; - да помага на ветеринарен лекар при сондирање, троакирање, пунктирање, клистирање. 	<ul style="list-style-type: none"> - го објаснува начинот на откривање на болно животно; - дава инструкции за правилна идентификација на болно животно, отворање на историја на болест и земање на анамнеза; - пишува на табла; - дава инструкции и коригира при апликација на лекови; - демонстрира сондирање, троакирање, пунктирање и клистирање. 	<ul style="list-style-type: none"> - микробиологија со патологија, физиологија, паразитски болести.
--	------------------	---	---	--

<p>3. Физиологија и патологија на бременост и породување</p>	<p>49</p>	<ul style="list-style-type: none"> - да ги препознава знаците на еструс кај животните; - да ги препознава надворешните и внатрешните знаци на бременост; - да дава помош и нега на бремените животни; - да ги забележува знаците на блиското породување; - да помага при породувањето под надзор на ветеринарен лекар; - да помага при стручни акушерски зафати и да ги познава акушерските инструменти. 	<ul style="list-style-type: none"> - ги објаснува знаците на еструсот; - развива дискусија за значењето на благовременото откривање на еструсот; - демонстрира помош и негување на бремени животни; - демонстрира ракување со инструменти; - ги дели учениците по работни задачи; - ја следи, корегира и вреднува индивидуалната оспособеност на учениците. 	<p>- анатомија, физиологија и породилство со В.О</p>
---	------------------	--	---	--

<p>4. Пуерпериум и нега на младенче</p>	<p>28</p>	<ul style="list-style-type: none"> - да дава помош и нега на младенчето; - да го препознава нормалниот пуерпериум; - да ги подготвува инструментите за третман и лекување на болестите на пуерпериумот; - да ги препознава промените на вимето и да зема млеко за маститис тест; - да асистира при интервенции; - да подготвува садови за вештачко напојување на младенчињата. 	<ul style="list-style-type: none"> - демонстрира давање помош и нега на младенчиња; - презентира инструментите и демонстрира начини на нивна подготовка за интервенција; - опишува и објаснува промени на вимето и начините на земање на млеко за маститис тест; - ги дели учениците по работни задачи; - ја следи, коригира и вреднува индивидуалната оспособеност на учениците. 	
--	------------------	--	--	--

<p>5. Организација на вештачкото осемнување</p>	<p>45</p>	<ul style="list-style-type: none"> - да го подготвува материјалот и инструментите за вештачко осемнување; - да подготвува фантом за земање на ејакулат; - да ги препознава знаците на еструс кај животните; - да ги негува машките приплодници; - да зема сперма од приплодниците ; - да користи техники и методи за разредување и конзервирање на сперма; - да ракува со контејнер за чување на сперма; - ја објаснува поврзаност помеѓу плодноста и негата кај мажјаците. 	<ul style="list-style-type: none"> - го објаснува значењето на вештачкото осемнување; - демонстрира начини за подготовка на материјалот и инструментите за В.О. - демонстрира начини за земање на сперма; - дава инструкции за разредување и конзервирање на сперма; - развива дискусија за поврзаноста помеѓу добрата нега и плодноста на мажјаците. 	<p>анатомија, физиологија, породилство со В.О</p>
--	------------------	---	--	---

<p>6. Зоохигиена и санитација во сточарството и ветеринарството</p>	<p>38</p>	<ul style="list-style-type: none"> - да ги забележува микроклиматските услови во сточарските објекти; - да ги препознава средствата за кондиционирање на почвата, воздухот, водата, храната и нивната правилна употреба; - да зема мостри на вода, воздух почва, храна за лабораториска анализа; - да помага при вршењето на надзорот врз утоварот, транспортот и истоварот на добиток, анимални производи и отпадоци од анимално потекло; - да применува мерки за нештетно отстранување на мрши, конфискати и отпадоци од анимално потекло; - да врши дезинфекција, дезинсекција, дератизација во сточарските објекти, превозни средства, складишта за храна, прибор, опрема и помагала. 	<ul style="list-style-type: none"> - ја објаснува постапката за утврдување на микроклиматските услови во сточарските објекти; - демонстрира земање на мостри и средства за кондиционирање; - дава инструкции за нештетно отстранување на мрши, добиточно ѓубре, конфискати и отпадоци од анимално потекло; - задава практични задачи. 	<p>физиологија, микробиологија, зоохигиена, исхрана на домашните животни.</p>
--	------------------	---	---	---

4.2. Наставни методи и активности на учење

Во текот на воспитно - образовниот процес се применуваат следниве наставни методи: насочена дискусија, демонстрација, учење преку сопствено откривање, објаснување, истражување во групи и правење прегледи.

Активности на ученикот : слуша, набљудува, забележува, објаснува, поставува прашања, доведува во врска, вежба, води дневник за практичната работа.

Активности на наставникот : планира, организира, подготвува, објаснува, демонстрира, дискутира, поставува прашања, пишува на табла, црта на табла, дава инструкции, задава задачи, ги оценува задачите, забележува, коригира, оценува, и ги анализира резултатите и сл.

4.3. Организација и реализација на наставата по предметот

Воспитно- образовната работа, по овој наставен предмет кој се реализира како практична настава, бара специјализирана училница- кабинет и сточарски објект, опремен со потребните наставни средства и помагала каде што учениците ќе се здобијат со когнитивни и психомоторни способности како основа за развој и примена на истите во изучување на стручните предмети карактеристични за одделен образовен профил.

4.4. Наставни средства и помагала.

Ефикасноста на реализацијата на содржините од Програмата, е условена со користење на: графоскоп со графофолии, видеопроектор, компјутерска опрема, слајдови, шеми, слики, макети, инструменти , средства за заштита при работа, помагала за фиксирање на животните.

За успешно совладување на целите на Наставната програма, потребен е практикум за практична настава, наставен материјал подготвен од страна на наставниците. Дополнителна литература за наставниците: стручна литература од соодветните области застапени во Програмата и литература од доменот на дидактиката.

5. ОЦЕНУВАЊЕ НА ПОСТИГНУВАЊАТА НА УЧЕНИЦИТЕ

Оценувањето на постигнувањата на учениците се врши перманентно, преку целата учебна година. Оценувањето ќе се реализира врз основа на индивидуалната оспособеност на ученикот и неговата ангажираност, педантност, прецизност, интересот, односот кон средствата за работа и сл. Исто така, на крајот од полугодieto и наставната година, се проверуваат постигнувањата на ученикот, при што се води сметка за покажаниот интерес на ученикот во текот на полугодieto и наставната година. Во текот на едно полугодие, ученикот се оценува со најмалку две оценки. Оценувањето е јавно, а оценката се соопштува со образложение што се е вреднувано со дадената оценка. За ученикот кој не постигнал резултати во остварувањето на конкретните цели на Програмата, се постапува согласно Законската регулатива.

6. КАДРОВСКИ И МАТЕРИЈАЛНИ ПРЕДУСЛОВИ ЗА РЕАЛИЗАЦИЈА НА НАСТАВНАТА ПРОГРАМА

6.1. Основни карактеристики на наставниците

Наставникот по наставниот предмет **практична настава**, треба да ги поседува следниве педагошки, персонални и професионални карактеристики: да е физички и психички здрав, да владее со македонскиот јазик и кирилското писмо, да нема говорни мани, да е комуникативен и отворен за соработка, да е соодветно професионално образован со или без работно искуство, да

ја сака педагошката работа и работата со деца, да напредува во неа, да е добар организатор, да е креативен, способен и отворен за примена на иновации во образованието.

6.2. Стандард за наставен кадар

Практичната настава ја реализираат наставници со завршени студии по:

- **ветеринарна медицина**

Наставниците треба да имаат педагошко-психолошка и методска подготовка и положен стручен испит.

6.3. Стандард на простор за наставниот предмет

За успешно реализирање на целите на наставниот предмет **практична настава**, наставата се реализира во специјализирани училници или кабинет, соодветно опремен со наставни средства и помагала, според нормативите за простор и опрема, а одредени наставни содржини се реализираат во училишната економија и со посета на одредени установи и саеми.

7. ДАТУМ НА ИЗРАБОТКА И НОСИТЕЛИ НА ИЗРАБОТКАТА НА НАСТАВНАТА ПРОГРАМА

7.1. Датум на изработката: мај 2001 годин

7.2. Состав на работната група

1. Д-р Николина Пепељугоска, советник, Биро за развој на образованието, Скопје
2. Доц. д-р Михаил Данев, асистент, Факултет за ветеринарна медицина, Скопје
3. д.в.м. Драган Даниловски, наставник, УСО “Моша Пијаде”, Тетово
4. д.в.м. Сашо Танасковски, ветеринарен лекар, ВСЦ, Куманово

8. ПОЧЕТОК НА ПРИМЕНА НА НАСТАВНАТА ПРОГРАМА

Датум на започнување: 01.09.2001 година

9. ОДОБРУВАЊЕ НА НАСТАВНАТА ПРОГРАМА

Наставната програма по **практична настава** ја одобри (донесе) министерот за образование и наука со решение бр. 11-3012/1 од 03.07.2001 година.